

— "מאי פירות מצוות"³¹, וכן זרע כפשוטו, "זרע ברך ה'"³², "בניך אלו התלמידים"³³, "צבאות השם", ויוכל לומר — בצדק — "ראו גידולים שגדלתי", ובקרוב ממש — כפי שרבינו נשיאינו הי' מסיים כמ"פ — לצאת עם כולם לקראת משיח צדקנו.

— ● —

(33) ספרי ופרש"י ואתחנן ו, ז.

(31) סוטה מו, סע"א.

(32) ישעי' סא, ט.

לעילוי נשמת

מרת מאטיל ע"ה

בת הרה"ח ר' בן-ציון ע"ה

נלבי"ע חי' ניסן, היתשסי"ז

ולעילוי נשמת

בעלה הרה"י ר' שמשון הכהן ע"ה

בהרה"ח ר' יעקב אפרים הכהן ע"ה

שטאק

נלבי"ע י"ד אדר, פורים, היתשסי"ז

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות משפחתם שליטי"א

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

משיחת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יו"ד שבט, ה'תשכ"ה

בלתי מוגה

ביאור בפרק ק"ז בתהילים (פסוק כ"ג)

יו"ל לשי"פ מצורע, זי ניסן, היתשסי"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושמונה לבריאה

מאה וחמש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

יש צורך להשתדל בטובתו כו', וכשם שתמיד היו חייבים בצדקה גשמית, כך חייבים עתה בצדקה רוחנית — להיות "עושה מלאכה במים רבים". וכאשר הולכים בשליחותו של הקב"ה — הנה "שלוחי מצוה אינן ניזוקין"²⁴; לא יתכן שיהודי יוזק מזה שמסייע לחבירו להינצל מ"מים רבים", ואדרבה: "מאיר עיני שניהם הוי"²⁵.

ה. תורה זו אמר הבעש"ט לפני ריבוי שנים, ומאז עברו כו"כ דורות שהיתה רק בזכרון, ולאחרי כן, הנה מה"זכרונות" באו הדברים בכתב, ואח"כ בדפוס, באופן של הוראה לדורות (כפתגם הצ"צ (שנמסר ע"י רבינו נשיאנו²⁶) שדבר שבדפוס הוא לדורות) — שבכחו של כל אחד מישראל (וכיון שזהו בכחו, הרי זה החיוב וגם הזכות שלו) לעסוק בכל ג' הענינים:

להיות מ"יורדי הים באניות" — להתעסק עם ב' האופנים של "אניות",

החל מכמו שהם בכל אחד בפרט: מצד חלק הגוף הקשור עם חלל השמאלי שבלב — הרי זה "אני" מלשון תאני ואני; ומצד חלק הגוף הקשור עם חלל הימני שבלב — הרי זה "אני" (ספינה) שמצילה מ"מים רבים",

ומלבד זה, יש לכל אחד השפעה על הסביבה — כפי שאמר פעם כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁷, שהחוקרים אומרים, שכאשר אדם נופח בפיו ("גיט אַ בלאַז") בחדר לפניו מחדר, הנה גם בציר הצפוני נעשה שינוי בטמפרטורה... כי, כל העולם הוא באופן של אחדות, ולכן, כאשר נעשה שינוי בחלק מסויים בעולם, מוכרח להיות שינוי בכל העולם, כך, שכל אחד מישראל יכול להיות מאלו ש"עושי מלאכה במים רבים".

אלא, שמי שביכלתו לפעול יותר, אינו יוצא חובתו בפחות, שהרי "עשיר שהביא קרבן עני לא יצא"²⁸, אלא צריך להביא "קרבן עשיר".

ואז — שכרו ישולם לו בכפלים, וכאמור לעיל²⁹ — שנעשה הענין ד"ניחמתנו", באופן ד"אודך הוי' כי אנפת ביי"³⁰, שרואה פרי טוב בעמלו

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ מצורע, ז' ניסן, הננו מוציאים לאור ביאור בפסוק כ"ג מקאפיטל ק"ז שמתחילים לומר ביום הבהיר י"א ניסן הבעל"ט (משיחת יו"ד שבט ה'תשכ"ה — הנחה בלתי מוגה).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ב' ניסן, ה'תשס"ח

מאה וחמש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2008 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408

Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5768 • 2008

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

סדר ועימוד בתכנת "תג". הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

(28) סוף נגעים.

(29) בשיחות שלפנ"ז — ב"הדרן" על מסכת מכות (לעיל ע' ...)

(30) ישע"י יב, א.

(24) פסחים ח, ב.

(25) משלי כט, יג. וראה תמורה טז, א.

הקדמת התניא.

(26) אג"ק שלו ח"ב ע' שפב.

(27) ראה גם תר"מ חכ"ח ע' 146. וש"נ.

במים רבים", הנה כאשר חושב לעצמו שכיון שיש לו הצלחה בעסקנות ציבורית, שוב אינו צריך לחשוב על עצמו,

— וכאשר שואלים אותו אודות חייו הפרטיים, משיב, שהוא דואג לעולם כולו, שלא תפרוץ מלחמה רח"ל, ולא יזרקו פצצת אטום שתהרוג מליוני אנשים, ואילו בנוגע לעצמו, מהיכי תיתי, שכן, איזה תפיסת מקום יש ליחיד לגבי טובת העולם כולו —

אומרים לו: הכל טוב ויפה; אתה אמנם "עושה מלאכה במים רבים", ומציל את כל העולם, אבל, מה נעשה עם "יורדי הים באניות" — האני' שלך, הגוף שלך, הנחת תפילין שלך, וכיו"ב, ועד"ז בנוגע לבני הבית שנמצאים בד' אמות שלך, ולא ב"מים רבים", באמצע הים, ששם הנך עוסק בהצלת העולם!... עליך לעסוק גם בדבר קטן — להציל יהודי אחד, ילד אחד; גם זה נחשב "כאילו קיים עולם מלא"²⁰.

ד. וזהו שכל ג' הסוגים נכללים בפסוק אחד:

אין זה באופן שיש יהודי שלומד את חציו הראשון של הפסוק: "יורדי הים באניות", ויש יהודי שלומד את חציו השני של הפסוק: "עושי מלאכה במים רבים" — שכן, "כל פסוקא דלא פסקא משה אנן לא פסקינן"²¹, ובאותו פסוק ישנם כל ג' הענינים.

ולכן צריך כל אחד מישראל לעסוק בכל ג' הענינים: בחייו הפרטיים — לומד תורה ומקיים מצוות, ובנוגע לבני ביתו וסביבתו — בוחן ורואה אם ישנם כאלו שנמצאים עמו באני', אבל בהיותם באותה אני' הרי הם במעמד ומצב של "תאני' ואני'..."

זוהי אמנם האני' שלו, להיותו ראש הבית, ראש בית-הכנסת, ראש הקהילה וכיו"ב, אבל אעפ"כ, אצלו זו ספינה, ואילו חבירו שנמצא באותה אני', מפריעה לו המציאות של ה"אני'", והוא קודם בה חור... וטוען²², שזהו המקום שלו ("זיין סיט") שקנה לפני ר"ה, ושם הוא בעה"ב במשך כל השנה כולה...

ועל זה אומרים לבעל האני', שגם הוא יושב באותה אני', והאני' אינה יכולה להיות שלימה אם יניח למישהו לקדוח בה חור, בגלל ששילם כך וכך בערב ר"ה!

ומה גם שכל יחיד מישראל הוא רבים, כדברי רבינו נשיאינו²³, ולכן

(22) ראה גם סה"ש תש"א ס"ע 144.

(23) ראה סה"ש תש"ט ע' 321.

(20) סנהדרין לו, סע"א (במשנה).

(21) מגילה כב, א.

בס"ד. משיחת יו"ד שבט, ה'תשכ"ה.

בלתי מוגה

א. ידועה תורת הבעש"ט (בחלק שני מה"זכרונות" של בעל ההילולא¹ שיצא לאור בימים אלו²) על הפסוק³ "יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים":

בתיבת "אני'" יש ב' פירושים: אני' — ספינה, אני' — מספד. "יורדי הים" קאי על הנשמה היורדת להתלבש בגוף, שהיא בדוגמת הים, כמו מי הים מכסים על מה שבתוכם, כן הגוף מכסה על הנשמה האלקית שבתוכו. וביורדי הים, היינו בנשמות היורדות, יש ב' אופני ירידה: יש ירידה הגם שהיא ירידה בים, בכל זה יש לו ספינה⁴, והוא חינוך וסביבה של בני תורה ושומרי מצוה, אבל ישנה ירידה של תאני' ואני' — הנשמה היורדת בגוף של ישראל שאינו בסביבה של בני תורה ושומרי מצוה. אבל ישנם ה"עושי מלאכה במים רבים", והם אלו הנשמות שצריכות לרדת לים, לעשות מלאכה גם "במים רבים", להציל את אלו הנשמות אשר ירדו בתאני' ואני' (עכ"ל).

ב. וביאור הדברים בפרטיות יותר:

ובהקדמה — שב' הפירושים שבתיבת "אני'": הפירוש הפשוט — ספינה, והפירוש מספד ("קלאַגן"), מלשון "תאני' ואני'" — שייכים זל"ז⁵, כי, תיבת "אני'" היא בלשון הקודש, שאינו ככל הלשונות שבני-אדם הסכימו עליהם, אלא לשון שבו ניתנה התורה מלמעלה למטה⁶, ומזה מובן, שיש קשר ושייכות בין שתי המשמעויות שבתיבה זו.

ועפ"ז מפרש הבעש"ט מ"ש "יורדי הים באניות":

"יורדי הים" — קאי על הנשמה שנמצאת למעלה, "חצובה תחת

(1) ח"ב ע' 427. וראה גם שם ע' 27 ואילך.

(2) ראה גם מכתב ד' שבט שנה זו (אג"ק

חכ"ג ע' שיח).

(3) תהלים קז, כג.

(4) ראה גם תר"מ חט"ז ע' 19. וש"נ.

(5) לשון הכתוב — ישע"י כט, ב. איכה ב, ה.

(6) ראה גם תר"מ חל"ר ס"ע 38. וש"נ.

(7) ראה פרדס (שכ"ב פ"א) ושל"ה (יא, א) — הובא בתר"א משפטים עח, רע"א.

וראה גם אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"ב ע' תתטז ואילך.

כסא הכבוד⁸, ואח"כ יורדת "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא"⁹, עד שמתלבשת בגוף בעוה"ז הגשמי, שהוא כמו "ים" שיש בו "מים רבים"¹⁰, ויש צורך בזהירות ("באָוואָרעניש") שלא לטבוע ב"מים רבים", ולהבטיח ש"מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה"¹¹, ה"אהבה שהקב"ה אוהב לישראל"¹², והאהבה שישראל אוהבים את הקב"ה¹³.

ו"יורדי הים" — הנשמות שבאים למטה — הם "באניות", בב' אופני "אני":

יש נשמות שאופן ירידתם בגוף, גידולם וחינוכם, הוא כמו ירידה ב"אני", "ספינה", שמגינה על מי שנמצא בה שלא יזוק ממי הים, ואדרבה: ע"י ה"אני" יש ביכולת "יורד הים" לנסוע ולהגיע למחוז חפצו, והיינו, שירידה זו היא צורך עלי' — לפעול הענין ד"ושכנתי בתוכם"¹⁴, לעשות לו ית' דירה בתחתונים¹⁵.

אך יש נשמות שירידתם בגוף היא באופן של "תאני ואני", היינו, שלא זו בלבד שהגוף אינו מסייע למילוי השליחות בעולם, אלא עוד זאת, שגורם לו צרות ומספד כו' — היפך מילוי השליחות.

ועז"נ בהמשך הפסוק "עושי מלאכה במים רבים" — שישנם אלו שהשליחות שלהם היא להתעסק עם אלו שנמצאים "במים רבים", לעזור ולסייע להם, שלא זו בלבד שלא יטבעו במי הים, אלא יהיו "יורדי הים" כדבעי.

ג. וזוהי גם הוראה כללית בנוגע לאופן ההנהגה של כל אחד מישראל:

ובהקדים, שע"פ האמור לעיל נמצא שיש ג' סוגים אצל בני": ישנם כאלו שיכולים לדאוג לעצמם, ודיים שיפקיעו את עצמם; ישנם כאלו שאינם יכולים לדאוג אפילו לעצמם, ועאכו"כ שאינם יכולים לסייע להזולת; וישנם כאלו שלא זו בלבד שיכולים לדאוג לעצמם ולמלא את השליחות בנוגע לעצמם, אלא השליחות שלהם היא גם להיות "עושי מלאכה במים רבים", לעזור לאלו שעלולים לטבוע "במים רבים" (ואף

(8) ראה זח"ג כט, רע"ב. ובהנסמן בנצ"ז פכ"ח. ראה יל"ש תהלים רמז תתעד. תדב"ר לזח"א קיג, א.

(9) ע"פ לשון חז"ל — חגיגה ה, ב. תרומה כה, ח.

(10) ראה תו"א ר"פ נח.

(11) שה"ש ח, ז. וראה תו"א שם.

(12) שהש"ר עה"פ (פ"ח, ז).

(13) ראה יל"ש תהלים רמז תתעד. תדב"ר פכ"ח.

(14) תרומה כה, ח.

(15) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

(16) אבות פ"ב מ"ג.

(17) קדושים יט, יח.

ש"מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה", הנה יש כאלו שזקוקים לעזר וסיוע בזה).

ולכאורה, יכול כל אחד להחליט לעצמו מהו הסוג ששייך אליו: אם הוא מאלו שהירידה לים אצלם היא באופן של תאני ואני, כך, שהוא בצרות, ואינו יכול לעזור אפילו לעצמו, ובודאי שאינו יכול לסייע לחבירו; או שהוא מאלו שהירידה לים אצלם היא ב"אני" כפשוטה, כך, שנוסע לבטח ומגיע למחוז חפצו בשלימות, אבל אינו חושב אודות הזולת.

ובכן: היו זמנים שבהם הי' אפשר לברר ולמצוא לאיזה סוג שייך כל אחד; אבל, עכשיו חיים אנו בזמן מבולבל, ואין אדם יכול להיות בטוח בעצמו (ועאכו"כ בזולתו), וכמארז"ל¹⁶ "אל תאמין בעצמך עד יום מותך", אלא הוא זקוק לעזר מחבירו; וכיון שרוצה שחבירו יעזור לו, צריך גם הוא להתנהג באופן כזה — כמ"ש¹⁷ "ואהבת לרעך כמוך", או בלשון תרגום, כדברי הלל: "דעלך סני לחברך לא תעביד"¹⁸, ומוסיף, שלא זו בלבד שזוהי אחת ממצוות התורה, מצוה גדולה, או מצוה גדולה ביותר, אלא "זו היא כל התורה כולה" — שכאשר רואה יהודי שזקוק לעזר, צריך לעזור לו, מבלי להתחשב בכך שבשביל זה יצטרך להקדיש זמן וטירחא וכיו"ב.

ולאידך גיסא, כאשר חושב שכיון ש"זו היא כל התורה כולה", יכול לוותר על כל שאר תרי"ב מצוות, ודי לו לקיים מצות "ואהבת לרעך כמוך" — אומרים לו: "ואידך פירושה הוא זיל גמור"¹⁸, ואם לא ילמד את ה"פירוש", כל שאר תרי"ב מצוות, לא יקיים כדבעי גם מצות "ואהבת לרעך כמוך".

[וע"ד שרואים בנוגע לילד קטן, שכאשר יתנהגו עמו רק בסדר של "ואהבת לרעך כמוך", ויתנו לו כל מה שרוצה, מבלי ללמוד את ה"פירוש" של "ואהבת", במה צריכה האהבה להתבטא — הנה לא זו בלבד שלא תתקיים מצות האהבה, אלא אדרבה: "חושך שבטו שונא בנו"¹⁹; ולאידך גיסא, כאשר לומדים את ה"פירוש" במה מתבטא האהבה — יכול להיות לפעמים שהאהבה מתבטאת דוקא באופן ההנהגה ש"שוחרו מוסר"¹⁹].

ולכן, גם כאשר מדובר אודות מי ששייך לסוג ד"עושי מלאכה

(18) שבת לא, א.

(19) משלי יג, כד.

(16) אבות פ"ב מ"ג.

(17) קדושים יט, יח.